

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	13
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	
ΟΙ ΛΕΞΕΙΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ	18
<i>Πολιτισμός ή κουλτούρα</i>	21
Πολιτισμός	22
Κουλτούρα	23
Ντετερμινισμός, δυϊσμός, ταμπού, ιδεότυποι	25
Κοινωνικά συμβόλαια	27
Κουλτούρα και προσωπικότητα	28
Η εθνική ταύτιση	30
<i>Οικουμενικότητα και πλουραλισμός</i>	31
Οικουμενικότητα	32
Ιδιαιτερότητα	34
Χρόνος και συγχρονία	36
<i>Πολιτισμοί, πολιτισμικές επαφές και ανθρώπινα δικαιώματα</i>	37
Το φαινόμενο της πολυπολιτισμικότητας	37
Εδαφικότητα	39
Σύνθεση και απώλεια πολιτισμικών χαρακτηριστικών	41
Ανθρώπινα δικαιώματα	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ	
ΑΝΘΡΩΠΟΙ, ΠΛΗΘΗ, ΕΘΝΗ ΚΑΙ ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΤΑΥΤΟΤΗΤΕΣ	49
<i>Φαινότυποι και ράτσες</i>	51
<i>Πολιτισμοί και πολιτισμικές ζώνες το 1500</i>	57
Η εντοπιότητα των πολιτισμών	58
Η αρχαιότητα της γνώσης του πλανητικού μας χώρου	59
Οι Ινδοαμερικάνοι των ΗΠΑ	60
<i>Ανθρωπογένεση</i>	62
Η καταγωγή των ανθρώπων <i>Homo sapiens sapiens</i>	62

Τα ανθρωπιδή	65
Οι sapiens, άνθρωποι «ευφυείς και γνώστες»	69
Προγονικές γενετικές ομάδες	74
Γονιδιακοί Υ-τύποι	77
Ενδογαμία	81
Οι ιδεολογικές δυσκολίες	82
<i>Η δημογραφική έκρηξη του ανθρώπινου είδους</i>	85
ΕΘΝΗ, ΕΘΝΟΤΗΤΕΣ, ΦΥΛΑ	97
<i>Φυλή και προκαταλήψεις</i>	99
<i>Έθνος-κράτος και έθνος-εθνότητα</i>	102
<i>Στοιχεία για τη διερεύνηση της εθνοτικής ταυτότητας</i>	107
Γλωσσο-κοινωνικός ορισμός του έθνους	111
<i>Νομικοί προσδιορισμοί</i>	113
Το νομικό καθεστώς της ιθαγένειας στην Ελλάδα	113
Ευρωπαϊκή έννομη τάξη το 2002	115
Ιστορικά παραδείγματα	115
Μειονότητες και Ταυτότητες	119
Pueblos, minorías, pueblos indígenas	123
Ιαπωνικά εθνικά ιδεολογήματα	124
Η ιδεολογία της «μικρό πατρίδας»	125
<i>Διατύπωση και αυτοπροσδιορισμός μιας εθνοτικής συνείδησης</i>	127
<i>Ο Ασσύριοι</i>	128
Τα έξι συστατικά της εθνοτικής ταυτότητας	131
«Γλώσσες και Θρησκείες» των Ασσυρίων	132

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΤΟ ΦΥΛΟ ΚΑΙ Η ΕΜΦΥΛΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ	135
<i>Η έμφυλη ταυτότητα</i>	137
Έμφυλα σεξουαλικά στερεότυπα	139
Η γυναικεία κατάσταση	141
Το παιδί κορίτσι το 2002	141
Οι γυναίκες και ο γυναικείος λόγος	142
Η συμβολή της γυναικείας εργασίας	144
<i>Οι βιολογικές παράμετροι</i>	150
Μια βιολογική παρατήρηση: οι ανάγκες διατροφής	150
ΠΥΛΟΣ – πινακίδες γραμμικής Β'	154
<i>Η διεκδίκηση της ισότητας</i>	158
Η διεκδίκηση της νομικής και της πολιτικής ισότητας	159

Παράδειγμα μιας νομοθετημένης ανισότητας των δύο φύλων	164
Ο Ιόνιος Κώδιξ (1866)	165
Τα πολιτικά δικαιώματα των γυναικών στην Ελλάδα	167
Παιδεία και ίσες ευκαιρίες. Η οικονομική ισότητα	169
Η διεκδίκηση του λόγου και της ιδιαιτερότητας	175
Η αυτονομία του γυναικείου λόγου	176
Ένα παράδειγμα γυναικείου λόγου: «οικοφεμινισμός»	177
<i>Η συμβολική εξουσία</i>	178
Μητριαρχία και μητρογραμμία	182
Νούσου (Nushu): Μια γυναικεία γραφή στην Κίνα	187
<i>Η κοινωνική και ιστορική πραγματικότητα της αμφιφυλίας</i>	190
Βιολογικές αναφορές	190
Οι ευνούχοι	190
Τα σύγχρονα κινήματα γκέι	192
Ομόφυλα ζευγάρια	193
<i>Εθνογραφικά παραδείγματα</i>	194
Θεσμική και τελετουργική ομοφυλοφιλία	194
Λειτουργικές ομόφυλες ενώσεις	198
Γυναικείοι γάμοι και θηλυκοί σύζυγοι	199
Chatt-el-Arab: Οι μουσουλμάνες Αμαζόνες	201
Τελετουργική ομοφυλοφιλία	202
Οι «ενδιάμεσοι»	205
Σχετικά με τον έλεγχο των γεννήσεων	208

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Η ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	213
<i>Γλωσσικές ταυτότητες</i>	216
Η Ευρωπαϊκή Χάρτα των Περιφερειακών και Μειονοτικών γλωσσών	218
<i>Η γλωσσική ποικιλότητα</i>	221
Οι Επίσημες και οι Διεθνείς γλώσσες	224
Οι πρώτες 100 Γλώσσες με βάση τον αριθμό εκείνων που τις μιλούν	227
Γλώσσες που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν	239
Διατήρηση και λειτουργικότητα	240
Η κατασκευή και η γέννηση νέων γλωσσικών ιδιωμάτων	245
Η πολυδιάσπαση των μεγάλων γλωσσών	247
Πίτзин και Κρεολές γλώσσες	250

<i>Οι σημερινές σχολές της γλωσσολογίας</i>	252
Σύνδεση της γενετικής ιστορίας με τη γλωσσική εξέλιξη	255
Η πρώτη γλώσσα και ο μύθος της Βαβέλ	256
Διγλωσσία, ομιλούμενες και νεκρές «κλασικές» γλώσσες	257
<i>Η γενίκευση της έννοιας της γλώσσας</i>	259
Τα υποκατάστατα γλωσσών	259
Η αναζήτηση μιας λογικής γλώσσας για παγκόσμια επικοινωνία..	261
Κυβερνογλώσσες «εικονικών» ομάδων του κυβερνοχώρου	263
Η Αβεβαιότητα του Λόγου	264
<i>Οι αναλφάβητοι</i>	265
Επίσημες γλώσσες και ποσοστά αναλφάβητων σε 147 χώρες	267
ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΑ	274
<i>Η γλωσσική ποικιλότητα στην Ινδία</i>	274
Κύριες επίσημες γλώσσες της Ινδίας	275
Άλλα ιδιώματα των Ινδιών με εκατομμύρια ομιλητές	282
<i>Κινεζικές γλώσσες και μειονοτικές γλώσσες της Κίνας</i>	283
Μειονοτικές γλώσσες και εθνότητες της Κίνας	285
<i>Η γλωσσική ποικιλότητα στην Ευρώπη</i> (<i>Η Ερυθρά Βίβλος της Unesco</i>)	289
<i>Μια ιστορική εμπορική γλώσσα της Αφρικής</i>	302
 ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ	
ΘΡΗΣΚΕΙΑ	305
<i>Εισαγωγή</i>	307
Ορολογία	308
<i>Η θρησκευτική διάσταση της ανθρώπινης ταυτότητας</i>	309
Ιστορία, κοινωνικό περιβάλλον και θρησκεία	311
Θρησκεία, κράτος, πόλεμος και ειρήνη	311
Θρησκεία, κοινωνία, ατομική και συλλογική ταυτότητα	312
Θρησκεία, επαγγέλματα, τροφές, τελετουργικοί χρονικοί κύκλοι και εορτές	314
<i>Μια υπόθεση για την προέλευση της θρησκείας</i>	317
Η έκσταση	318
<i>Η αρνητική πτυχή της θρησκείας: η λογική της μισαλλοδοξίας</i>	322
<i>Μειονότητες και θρησκευτικές ταυτότητες</i>	324
ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΚΥΡΙΑΡΧΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ	326
<i>Οι αβρααμικές θρησκείες</i>	329
<i>Ιουδαϊσμός</i>	330

Οι γραφές	330
Θρησκευτικές πρακτικές του ιουδαϊσμού	332
Οι εορτές	333
Η ομολογία πίστης: «Άκουε»	335
Εβραϊκές ομάδες και μορφές του ιουδαϊσμού	335
Οι σημερινές θρησκευτικές ομάδες	337
<i>Χριστιανισμός και χριστιανικές Εκκλησίες</i>	338
Εισαγωγική παρατήρηση	338
<i>Διαιρέσεις και υποδιαιρέσεις του χριστιανισμού</i>	341
<i>Οι αρχαίες Ανατολικές Εκκλησίες</i>	345
<i>Οι ορθόδοξες Εκκλησίες</i>	353
Οι ορθόδοξες Εκκλησίες στο Διαδίκτυο	357
<i>Ισλαμισμός</i>	359
Οι πέντε στήλες του Ισλάμ	359
Το ημερολόγιο, οι γιορτές και οι προσευχές	360
Τζιχάτ και μουτζαχίντ	363
Η σούννα	364
Σχισμός	365
Οι ισμαηλίτες	365
<i>Μπαχάι</i>	372
<i>Δρούζοι</i>	373
<i>Μανδαίοι, η τέταρτη θρησκεία του βιβλίου</i>	374
Οι γιεζιντί, η παλιά θρησκεία των Κούρδων	377
<i>Φονταμενταλισμός, οι ζήλωτες του 2000</i>	379
Οι «Αδελφοί Μουσουλμάνοι»	382
ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΤΗΣ ΙΝΔΙΑΣ	386
<i>Βουδισμός</i>	386
Η παραδειγματική ιστορία του Σιντάρτα Γκοτάμα	388
Πάνθεα από Βούδες	389
Ιστορικό της διάδοσης του βουδισμού	391
Κείμενα, εορτές και τελετουργίες	392
Το Μπουτάν: ένα μικρό βουδιστικό κράτος στα Ιμαλάια	393
<i>Ινδουισμός</i>	394
Η Τριάδα και οι αβατάρες	395
Δογματικές σχολές ή σέκτες, εορτές	396
Ιστορικό	397
Μεταρρυθμιστές ινδουιστές	403
Πολιτική, «κοινοτισμός» και φονταμενταλιστές	403

<i>Τρεις μικρότερες θρησκείες των Ινδιών</i>	406
<i>Τζέιν και τζεϊνισμός</i>	406
<i>Οι παρσί</i>	407
<i>Οι σίχ (sikh)</i>	409
ΟΙ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ ΤΗΣ ΚΙΝΑΣ	412
<i>Κομφουκιανισμός</i>	412
<i>Κινεζική θρησκεία και εκσυγχρονισμός</i>	418
<i>Ταοϊσμός</i>	421
<i>Φαλούν γκογκ, σέκτες και το καθεστώς το 2001</i>	423
ΕΘΝΟΤΙΚΕΣ ΘΡΗΣΚΕΙΕΣ: ΕΠΙΛΕΚΤΙΚΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ	426
<i>Σίντο</i>	426
<i>Ιθαγενείς θρησκευτικές δοξασίες</i>	432
<i>Νέο-παγανισμοί</i>	438
<i>Θρησκείες και γλώσσα</i>	439
ΣΥΝΕΚΤΙΚΗ ΔΙΑΦΟΡΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	442
ΕΠΙΛΟΓΟΣ	445
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	453
<i>Βιβλία και άρθρα</i>	453
<i>Πηγές στο Διαδίκτυο</i>	464
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ	467